

Estat de l'automatització de les biblioteques a Catalunya

Assumpció Estivill
estivill@eubd.ub.es

Concepció Miralpeix
miralpei@eubd.ub.es

Escola Universitària *Jordi Rubió i Balaguer* de Biblioteconomia i Documentació (Barcelona)

RESUM

Estat de la qüestió de l'automatització en les biblioteques catalanes. S'analitzen, sobretot, les biblioteques universitàries i les xarxes de biblioteques públiques. El treball s'ha fet a partir de la bibliografia existent sobre el tema i d'una enquesta que es distribuï a 13 biblioteques i a dues xarxes.

RESUMEN

Estado de la cuestión de la automatización de las bibliotecas catalanas. Se analizan, especialmente, las bibliotecas universitarias y las redes de bibliotecas públicas. El trabajo se ha realizado a partir de la bibliografía existente sobre el tema y de una encuesta que se distribuyó a 13 bibliotecas y a dos redes.

Introducció

Els anys passen de pressa: ja en fa trenta-dos que la Library of Congress endegà el projecte pilot MARC, i enguany es compleix el vintè aniversari de l'inici del primer projecte d'automatització en les biblioteques catalanes. De 1978 ençà, el panorama bibliotecari català ha canviat molt, i en aquesta evolució i posada al dia –a part de les circumstàncies històriques, polítiques, econòmiques i socials–, l'automatització dels serveis bibliotecaris hi ha tingut una influència decisiva.

L'objectiu més important de l'automatització és sempre la millora dels serveis a l'usuari. Ara bé, per tal d'obtenir-ne un rendiment màxim i perquè aquesta millora sigui efectiva cal que es compleixin unes condicions bàsiques i necessàries: la voluntat de cooperar i compartir recursos amb altres biblioteques i la normalització dels processos a automatitzar. El primer projecte d'automatització fou fruit de la convergència d'esforços i interessos de tres institucions: les biblioteques de l'antiga Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, la Biblioteca de la Universitat de Barcelona i el Centre de Càlcul de la Universitat Politècnica de Barcelona. Tanmateix, després d'aquesta primera iniciativa conjunta, les empreses cooperatives han estat escadusseres i d'un abast limitat fins molt recentment.¹ A Catalunya, com a la resta d'Espanya, no s'ha començat a consolidar una estructura mínima que faci possible una cooperació més formal fins a la dècada dels noranta.² La interconnexió, el 1994, dels catàlegs dels usuaris catalans del sistema VTLs facilità la còpia de registres i el préstec interbibliotecari. Posteriorment, la creació del *Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya* (CCUC) <<http://www.cbuc.es/wcatala/ccuc.html>>³ –inaugurat oficialment el 1996 després d'un llarg període de gestació–, ha significat un primer projecte cooperatiu d'envergadura en implicar totes les biblioteques de les universitats públiques catalanes i la Biblioteca de Catalunya. El Consorci de Biblioteques Universitàries de Cata-

1. Durant els anys vuitanta destaca el *Catàleg de revistes de les universitats catalanes* (CRUC) que, iniciat el 1981 i coordinat pel Servei de Biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona, tingué dues edicions –el 1983 i el 1986. La continuació –CAPS: catàleg automatitzat de publicacions en sèrie– fou coordinada per la Biblioteca de la Universitat de Barcelona i tingué un abast més ampli que el CRUC, ja que no es limità a biblioteques universitàries. Una altra realització d'aquest període fou el *Catàleg col·lectiu de publicacions periòdiques de les biblioteques biomèdiques*, publicat per primera vegada el 1984, a càrrec la Coordinadora de Documentació Biomèdica (Amat i Serra, 1991). En la tasca del dia a dia, el nivell d'automatització de les biblioteques i la manca d'hàbits cooperatius no facilitaven un intercanvi de registres bibliogràfics massa notori; Lluís Anglada analitza la situació d'aquest intercanvi al final de la dècada dels anys vuitanta (Anglada, 1988).

2. Lluís Anglada fa una panoràmica sobre la cooperació bibliotecària a Espanya, que també incideix de manera detallada en els projectes catalans (Anglada, 1995).

3. La pàgina Web inicial del CCUC inclou la presentació del catàleg, les instruccions per consultar-lo, les concrecions per a la catalogació en el CCUC i les estadístiques més recents sobre l'estat de la base de dades. Per a la gestació i desenvolupament del CCUC, a part de la pàgina Web corresponent, vegeu també els dos treballs d'Espinós, Mestre, Tort (1995) i el d'Oliva *et al.* (1997).

lunya (CBUC) <<http://www.cbuc.es/wcata/incbuc.html>>⁴ –que fou constituït el set de novembre de 1996 i que gestiona el CCUC– té l'objectiu bàsic de «millorar la qualitat dels serveis bibliotecaris a través de la cooperació interbibliotecària»; per això, les seves finalitats es vertebren totes al voltant d'aquest concepte. És encara aviat per avaluar els resultats d'aquesta cooperació just iniciada; però de la capacitat del CBUC de tirar endavant el seu pla d'acció per al present i el futur pròxim, i d'engrescar les biblioteques que en són membres en els seus projectes, es podrà dictaminar si finalment les biblioteques catalanes han trobat un marc i una estructura adequades per a articular la cooperació necessària que faciliti la millora dels serveis que ofereixen. A inicis de 1998 formaven part del Consorci la Biblioteca de Catalunya i les nou biblioteques de les universitats següents: Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona, Universitat de Girona, Universitat de Lleida, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra i Universitat Rovira i Virgili.⁵

Si actualment les biblioteques catalanes poden emprar registres obtinguts de fonts diverses –ja sigui copiant-los de la base de dades del CCUC, de bases de dades locals, de productes comercials, etc.– és gràcies al fet que, per iniciar l'automatització de la *Bibliografia nacional de Catalunya*, que fou el segon projecte català d'automatització, l'Institut Català de Bibliografia (ICB), que n'era responsable, partí de la tasca prèvia de seleccionar les eines necessàries per a elaborar-la, i es decantà per seguir els estàndards internacionals i les eines que dominaven en les biblioteques de països més avançats des del punt de vista biblioteconòmic (Anglada, 1988; Anglada i Miralpeix, 1988). De mica en mica, les biblioteques catalanes que durant molts anys havien romàs bastant al marge de les tendències internacionals, adoptaren, de la mà de l'ICB, els estàndards que, quan s'han donat les condicions adequades, els han permès de bastir catàlegs col·lectius i compartir els productes dels seus processos tècnics.

En els darrers anys hi ha hagut diversos treballs que, de manera global (*Automatització...*, 1986; Busquets, 1992; Keefer i Jiménez, 1992; Moscoso i Ríos, 1992), o limitats a un tipus de biblioteca concret (Gallart i Dilmé, 1991; Moscoso i Ríos, 1991; Estivill, 1992; Dilmé i Gallart, 1993), han analitzat la situació de l'automatització a Catalunya o a Espanya. La seva lectura permet fer-nos una idea de com les biblioteques del nostre entorn avancen en l'ús de la tecnologia i en la introducció de les darreres innovacions. La redacció d'un altre treball d'aquest tipus es justifica per la rapidesa amb què actualment s'esdevenen els canvis. A diferència dels anys vuitanta en què els desenvolupaments en l'automatització de biblioteques tenien un ritme força lent, actualment es pot dir que d'un mes per l'altre es produeixen canvis significatius: nous catàlegs accessibles amb el protocol http; biblioteques que inauguren pàgines Web amb informació pròpia i/o amb guies de recursos Internet; nous serveis per als usuaris basats en l'ús de la tecnologia i les telecomunicacions, etc.

L'objecte de l'estudi han estat les biblioteques catalanes, sobretot les biblioteques universitàries, la Biblioteca de Catalunya, les biblioteques públiques de l'Estat –Girona, Lleida i Tarragona– i les dues xarxes de biblioteques públiques –la de la Generalitat de Catalunya i la de la Diputació de Barcelona. S'han descartat altres xarxes de biblioteques –les mantingudes per entitats financeres–, perquè la que tenia més envergadura –la de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona– està en ple procés de desmantellament. Així mateix, tampoc no s'ha prestat atenció a les biblioteques especialitzades no universitàries, ja que partim d'uns límits d'espai molt estrictes; tanmateix, sí que s'ha investigat qui són els usuaris dels sistemes d'automatització que funcionen amb microordinador, la qual cosa ens pot donar una idea sumària del nivell d'automatització de les biblioteques especialitzades. Han quedat fora del nostre abast les biblioteques del Consell Superior d'Investigacions Científiques.⁶

La recollida de dades s'ha fet a partir de la bibliografia sobre el tema i amb un qüestionari que es distribuï a les biblioteques esmentades. Per tal de facilitar-los la feina i augmentar el nivell de resposta, en el cas de les biblioteques universitàries les enquestes s'enviaren amb una part de les preguntes contestades amb dades obtingudes de l'*Anuario estadístico de las bibliotecas universitarias y científicas españolas: 1996* (1996) que vam poder obtenir abans de la seva publicació. Així mateix, també han estat molt útils les dades incloses a la *Memòria de gestió 1996* del CBUC (CBUC, 1997 <<http://www.cbuc.es/wcata/memoria.html>>). Només dues biblioteques públiques provincials no han contestat l'enquesta.

4. Des de la pàgina Web de presentació del CBUC es dona accés als seus estatuts, al pla d'actuacions futures, a les memòries anuals, al directori de l'oficina tècnica i a un recull d'articles sobre el Consorci. Sobre els objectius, realitzacions i plans d'acció del CBUC, vegeu també els treballs de Boada (1997) i Tort (1997).

5. Estan en procés d'integració al CBUC la biblioteca de la Universitat Jaume I de Castelló, les de la Universitat Ramon Llull, i la del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, entre altres.

6. Per a informació sobre les biblioteques de CSIC vegeu els articles de Cuenca León, Malo de Molina i Montalvo (1994); Oró (1997) i Ponsati (1991, 1995) a la bibliografia que clou el treball.

1. L'automatització de les biblioteques catalanes: aspectes generals

Quan hom contempla el panorama general de les biblioteques catalanes és obvi que en els darrers anys hi ha hagut un moviment positiu en la posada en marxa de nous serveis i en l'adopció de nous sistemes automatitzats. Ara bé, la lectura de les xifres actuals s'ha de fer en el context del qual partim, i aquest era força deficient. És cert que algunes àrees han merescut una atenció preferent –i les qüestions tecnològiques han estat força privilegiades en aquest sentit–; tanmateix en queden d'altres que potser pateixen d'un cert abandó –les mateixes col·leccions, per exemple, fonament essencial de qualsevol servei bibliotecari, mereixerien a hores d'ara una dedicació especial. Però aquest tema s'escapa dels nostres propòsits.

Quan el procés d'automatització de les biblioteques catalanes comença a consolidar-se –i això passa a finals dels anys vuitanta i començaments dels noranta– és quan es produeix un creixement notori de molts dels aspectes del sistema bibliotecari català. En el cas de les biblioteques universitàries, aquest moment coincideix amb la creació d'universitats noves i amb l'ampliació i reestructuració de les biblioteques universitàries ja existents. El canvi experimentat per les biblioteques històriques –Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona i Universitat Politècnica de Catalunya– ha estat força espectacular: nous espais i edificis, nous serveis i equips, etc. Les biblioteques de les universitats noves –que no han hagut de patir alguns dels traumes ocasionats per l'automatització dels processos, les reorganitzacions, etc.– estan fent un esforç important per mantenir un bon nivell de qualitat. En l'àmbit de les biblioteques públiques, que des de fa temps tenen una estructura ben consolidada, l'impacte de l'automatització ha estat més tènue –potser perquè encara no ha arribat a totes les biblioteques de les xarxes i, de moment, està molt limitada a l'adopció d'un sistema concret–; no obstant això, també cal dir que, en molts casos, l'automatització de les biblioteques públiques s'ha fet en paral·lel amb remodelacions, ampliacions i construcció de nous edificis.

L'automatització dels processos i dels serveis ha estat un dels factors que ha motivat la reorganització de les biblioteques. Va ser resultat de la implantació d'un sistema d'automatització local l'any 1985, que la Universitat de Barcelona centralitzà en una unitat de serveis tècnics les tasques que, fins al moment, es realitzaven de manera dispersa i no massa coordinada –bàsicament la catalogació i les adquisicions. Si bé en un primer moment semblava que s'encetés una camí cap a la centralització d'aquests serveis tècnics, després la tendència no ha estat tan clara o tan rotunda com la que s'anunciava. L'ús de la tecnologia ha permès solucions diferents per respondre amb efectivitat a les necessitats de cada context. De les dades recollides en l'enquesta es desprèn una tendència majoritària a centralitzar les adquisicions; en canvi pel que fa a la catalogació i al control de publicacions seriades, les situacions observades no són tan uniformes.

Deixant de banda aquells casos en què no es planteja la disjuntiva centralització/descentralització –per exemple, en la Biblioteca de Catalunya, les biblioteques públiques de l'Estat, o la mateixa Universitat Oberta de Catalunya–, es fa palesa una diferència notable entre les xarxes de biblioteques públiques i les biblioteques universitàries amb seus múltiples. Les dues xarxes de biblioteques públiques analitzades –la Xarxa de Biblioteques Populars de la Diputació de Barcelona (XBDB) amb 115 biblioteques i la Xarxa de Biblioteques Públiques de la Generalitat de Catalunya (XBG) amb 131 biblioteques– segueixen un mateix esquema: les adquisicions i la catalogació estan bàsicament centralitzades –en tenen cura les centrals tècniques respectives–; només les adquisicions locals i les publicacions en sèrie es processen en el centre mateix.

En les biblioteques universitàries també es manifesta una tendència a la centralització de les adquisicions –amb alguns matisos de part de les biblioteques de la Universitat Autònoma i la Universitat Pompeu Fabra. En el capítol de la catalogació, només la Universitat de Barcelona treballa de manera bàsicament centralitzada; en tots els altres casos, la catalogació es fa en les distintes seus de la biblioteca. Normalment hi ha una unitat de serveis tècnics o similar que estableix directrius i fa funcions coordinadores. En general, els processos tècnics, malgrat fer-se descentralitzadament, són duts a terme per personal dedicat sobretot a aquesta tasca; una excepció és la biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra en la qual, des de 1996, els professionals no s'especialitzen pels serveis o processos que realitzen, sinó per àrees temàtiques.⁷ Un cas especial són les biblioteques de la Universitat Ramon Llull que, per la pròpia història de la institució no tenen un servei de biblioteques unificat, sinó que cada centre s'organitza de manera independent i sense que hi hagi massa coordinació entre ells.

Amb relació al CBUC, una sèrie de projectes en estudi poden motivar, en el futur pròxim, uns certs canvis organitzatius en les biblioteques que en formen part. Així per exemple, per a 1998, el CBUC té programat analitzar i estudiar la compra coordinada de revistes; així mateix, entre els seus projectes a mig termini també hi ha la subscripció conjunta a algunes revistes electròniques i l'accés consorciat a bases de dades (CBUC, 1997).

---

7. En el núm. 21 de la revista *Item* (jul.-set. 1997), es publicarà un article sobre la reorganització duta a terme en la biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra.

2. Els sistemes automatitzats

Des de 1992, data del darrer estudi global sobre l'estat de l'automatització de les biblioteques catalanes, el panorama ha canviat sensiblement. El treball de Busquets (1992) constata una àmplia representació de sistemes automatitzats que anaven des dels sistemes locals –com el SICAB (Sistema Informatitzat de Catàlegs de Biblioteques) emprat per la Xarxa de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i la Biblioteca de Catalunya, o el BUBIS, sistema d'informatització de la biblioteca de la Universitat de Barcelona– a sistemes comercials de totes mides –els que funcionaven sobre microordinadors (com DataTrek, TinLib o SABINI) i algun gran sistema que, com VTLS (Virginia Tech Library System), començava a penetrar en el mercat català.

Passats sis anys, en la panoràmica general de l'automatització de les biblioteques a Catalunya destaca un fet no pas massa habitual, si no és que estigui planificat i dirigit per un organisme superior: es tracta del predomini d'un sistema concret d'automatització –VTLS–, que és l'aplicació triada per les dues grans xarxes de biblioteques públiques, la Biblioteca de Catalunya, i la majoria de les biblioteques universitàries. Aquest programari d'automatització entrà en les biblioteques catalanes el 1989, quan fou escollit per la Xarxa de Biblioteques Populares de la Diputació de Barcelona; molt poc després també l'adoptaren les biblioteques de les universitats Autònoma, Politècnica i Pompeu Fabra.⁸ De mica en mica aquest sistema ha estat adoptat per moltes de les biblioteques catalanes que depenen de l'administració pública. El quadre següent mostra els sistemes emprats per les biblioteques objecte d'aquest estudi i els subsistemes que tenen en funcionament (adquisicions, catalogació, catàleg, préstec, préstec interbibliotecari, control de publicacions en sèrie i gestió administrativa).

Biblioteca	Sistema	Any inici	Subsistemes en ús
BC	VTLS	1995	Tots, llevat del préstec interbibliotecari
UAB	VTLS	1990	Catalogació, catàleg, préstec, control de publ. en sèrie, gestió admin. (parcialment)
UB	VTLS	1995	Tots, llevat del préstec interbibliotecari. També s'empra per a la gestió del tesaurus
UDL	VTLS	1992	Tots, llevat del préstec interbibliotecari
UGI	VTLS	1992	Tots, llevat del préstec interbibliotecari
UNED	Biblio 3000	Projecte 1998	En projecte tots els subsistemes, llevat del préstec interbibliotecari
UOC	VTLS	1995	Catalogació, catàleg, préstec, control de publ. en sèrie, gestió administrativa
UPC	VTLS	1990	Tots, llevat del préstec interbibliotecari
UPF	VTLS	1990	Tots, llevat del préstec interbibliotecari
URL	VTLS (IQS) SABINI (ESADE) SABINI (Blanquerna)	1993 1988 1990	Catalogació, catàleg, préstec, publ. en sèrie Tots, llevat del préstec interbibliotecari i la gestió administrativa Catalogació, catàleg, préstec, publ. en sèrie
URV	VTLS	1992	Catalogació, catàleg, préstec (a 6 biblioteques d'un total de 8) i publ. en sèrie
UVIC	Micro VTLS	1996	Catalogació, catàleg, préstec, gestió administrativa
XBDB	VTLS	1989	Tots
XBGC	VTLS	1996	Tots, llevat de les adquisicions i la gestió administrativa
BPL	ABSYS	1997	Catalogació i catàleg; (préstec: 1998)
BPG	ABSYS	1997	Catalogació i catàleg; (préstec: 1998)
BPT	ABSYS	1997	Catalogació i catàleg; (préstec: 1998)

Figura 1. Sistemes en ús a les biblioteques enquestades (sigles de biblioteques desenvolupades a l'Apèndix A)

8. Els criteris de selecció seguits per la Xarxa de Biblioteques Populares de la Diputació de Barcelona i per les biblioteques de la Universitat Politècnica de Catalunya estan descrits respectivament a Agramunt *et al.* (1990) i Anglada, Cortada i Farré (1990).

Llevat del cas dels centres catalans de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED), que encara estan en la fase de projecte, a hores d'ara l'automatització arriba a gairebé totes les seus de les biblioteques universitàries. Pel que fa a les dues xarxes de biblioteques públiques, l'estat de l'automatització no està tan avançat per diverses raons. En primer lloc, el nombre elevat de biblioteques que les conformen –115 en el cas de la Diputació i 131 en el de la Generalitat– fa que l'acabament del procés s'hagi de planificar a llarg termini. En segon lloc, la XBGC just adoptà el seu sistema actual el 1996; no hi ha hagut temps material, doncs, d'estendre l'automatització a massa biblioteques de la xarxa. A part de la central tècnica que realitza els processos d'adquisicions i catalogació de totes les biblioteques, la XBDB té actualment 51 biblioteques automatitzades –catàleg, préstec, préstec interbibliotecari i informes estadístics. La XBGC també té les seves cinc centrals tècniques automatitzades; a més, ja hi ha nou biblioteques automatitzades amb el sistema actual i set que estan en una situació de trànsit des del seu sistema anterior (TinLib) cap a l'actual (VTLs).

A banda de les biblioteques assenyalades en el quadre anterior, també són usuàries de VTLs les biblioteques de les entitats següents: el Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació de Barcelona, el Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya, el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, l'Institut Cartogràfic de Catalunya, l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Parlament de Catalunya. Així mateix, el CCUC està instal·lat en aquest sistema.

Les biblioteques del quadre anterior han implantat de manera gradual els diferents mòduls del sistema. En general, en els sistemes estudiats –i aquesta sembla ser una tendència habitual–, els subsistemes implantats en primer lloc han estat els de catalogació, catàleg en línia i préstec, seguits del de control de les publicacions seriadades. Hi ha una certa reticència a emprar els mòduls d'adquisicions i de gestió administrativa; en alguns casos –com en el de SABINI– aquests mòduls s'han desenvolupat més tardanament, i això ha forçat el retard de les biblioteques usuàries a adoptar-los. En altres casos, les biblioteques han preferit continuar amb sistemes locals; així per exemple, la UAB i la UOC tenen sistemes locals per a les adquisicions i la gestió administrativa, la UGI té un sistema local de gestió administrativa i Blanquerna el té d'adquisicions. La majoria de les biblioteques de les universitats públiques utilitzen el sistema SOD (Sistema d'Obtenció de Documents) per al préstec interbibliotecari, ja que VTLs no té un mòdul específic per a realitzar aquesta funció; no obstant això, les dues xarxes de biblioteques públiques apliquen el mòdul de préstec mateix per controlar la circulació de documents entre les biblioteques de la pròpia xarxa.

A part dels sistemes anteriors que són els emprats en les biblioteques i xarxes que hem triat com a base de l'estudi, hi ha representats a les biblioteques catalanes altres sistemes que tenen com a característica comuna que tots estan dissenyats per funcionar en microordinadors. Entre aquests sistemes n'hi ha alguns de desenvolupats localment –com el de les biblioteques dels col·legis d'arquitectes de Catalunya o els que estan dissenyats amb el gestor de bases de dades CDS/ISIS⁹– i d'altres de comercials. Entre els darrers, destaquen amb un cert nombre d'usuaris els següents: Data Trek (38 usuaris), Manegadoc¹⁰ (17 usuaris), Micro-VTLs (11 usuaris) i TinLib (10 usuaris).¹¹ Les biblioteques que usen aquests sistemes comercials són, en general, biblioteques que no formen part de xarxes, que normalment tenen una col·lecció especialitzada i de dimensions petites, i que tant són d'empreses privades –laboratoris, fundacions, hospitals, col·legis professionals, empreses, entitats eclesiàstiques, etc.– com biblioteques que depenen d'organismes de l'administració pública –museus, departaments de la Diputació de Barcelona, de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Barcelona, organismes científics, centres d'ensenyament, etc.

Tot i que el nombre total d'usuaris de sistemes petits és força elevat, cal dir que potser aquest nombre no és tan representatiu quan se'l compara amb el tipus de biblioteques que empen els sistemes grans. Xarxes com ara les de la Diputació i la Generalitat, que sumen més de dues-centes biblioteques usuàries potencials d'un mateix sistema, i la majoria de les biblioteques universitàries són, amb diferència, de molta més envergadura que aquest cúmul de biblioteques individuals. Com ja s'ha esmentat anteriorment i com es dedueix de les xifres anotades, és notòria l'hegemonia del sistema VTLs. En la decisió d'adoptar-lo, sovint s'ha valorat la idea que triar el sistema més utilitzat per altres biblioteques o xarxes seria un avantatge a l'hora de compartir recursos i serveis. Aquest criteri ha portat a biblioteques amb col·leccions certament molt petites a comprar un producte que és desmesurat per a les seves necessitats.

És habitual que els clients de sistemes automatitzats concrets s'organitzin en grups d'usuaris. L'objectiu d'aquests grups és vetllar per la millora del sistema, compartir experiències en la seva aplicació, desenvolupar projectes comuns, etc. Com més potent és el grup, més força hauria de tenir davant del proveïdor. El Grup d'Usuaris VTLs Espanya (GUBE) –on dominen els usuaris catalans– és el més organitzat dels grups d'usuaris existents actualment a Catalunya. Si bé les seves propostes de millores no sempre han tingut una resposta eficaç per part de l'empresa, sí que és cert que, a través del GUBE s'han pogut canalitzar –sobretot en els primers temps– pro-

9. Els usuaris del sistema CDS/ISIS estan organitzats en el GUMIC (Grup d'Usuaris de Microisis de Catalunya).

10. Fins fa poc temps aquest programa portava el nom de BiblioNext.

11. A l'Apèndix B s'hi donen els usuaris catalans de cada un d'aquests sistemes.

jectes cooperatius que han tingut força transcendència, com la mateixa interconnexió dels catàlegs de les biblioteques que s'inicià l'any 1992.¹²

Al cap de vint d'anys de l'inici de l'automatització, algunes biblioteques han passat ja per l'experiència de canviar de sistema –algunes ho han fet més d'una vegada. La Biblioteca de la Universitat de Barcelona, que començà el seu procés d'automatització el 1978, ha experimentat tres sistemes locals abans de l'adopció d'un sistema comercial: CMBIB (1978-1984), BUBIS (1985-1991) i Figaro (1991-1994); en el tres casos sempre s'havia tractat de sistemes que essencialment gestionaven la catalogació o bé la catalogació i la consulta del catàleg. BUBIS i Figaro havien estat també els sistemes dels centres universitaris de Lleida i Tarragona que depenien de la UB abans d'esdevenir universitats independents. El SICAB, que té el seu origen en la creació de la *Bibliografia nacional de Catalunya*, fou el sistema emprat pel Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya des de 1982. Amb el SICAB funcionaren totes les unitats que depenien del Servei –entre elles, l'Institut Català de Bibliografia, la Secció de Patrimoni Bibliogràfic, les centrals tècniques de la XBGC, etc.– i, entre 1990 i 1995, la mateixa Biblioteca de Catalunya. El SICAB només arribà a gestionar la catalogació i la consulta del catàleg, però en el cas de les biblioteques públiques cap no tingué accés en línia a la base de dades –algunes d'aquestes biblioteques foren automatitzades, a partir de 1991, amb el sistema TinLib que actualment es va abandonant de manera gradual. Finalment, la UPC també desenvolupà un sistema propi –MBUP, després MDUP–, utilitzat sobretot per a la catalogació entre 1984 i 1989. Aquest sistema, que es comercialitzà, tingué altres usuaris, com la mateixa XBDB (1988-1990).

3. Catalogació i catàlegs

El nombre de registres bibliogràfics en format llegible per ordinador ha augmentat sensiblement en els darrers anys. L'enquesta passada a les biblioteques demanava el detall de registres per tipus de document; però en aquest punt les respostes han estat molt incompletes. Per això la figura 2 només recull el nombre de registres de cada bases de dades i el percentatge que representa sobre el total de la col·lecció.

Biblioteca	Registres bib.	% del total	Biblioteca	Registres bib.	% del total
BC	218.019	–	URL	92.500	–
UAB	409.950	100 %	URV	87.663	87,84%
UB	ca. 400.000	ca. 50 %	UVIC	23.978	91,25 %
UDL	120.285	100 %	XBDB	159.963	–
UGI	97.314	100 %	XBGC	141.487	87 %
UOC	1.833	100 %	BPG*	30.429	–
UPC	137.315	100 %	BPL*	23.445	–
UPF	210.115	100 %	BPT*	66.856	ca. 50 %

Figura 2. Nombre de registres bibliogràfics en format llegible per ordinador.* Font: Dades obtingudes de *Biblioteques públiques del Estado* (1997: 5)

La suma dels registres de la taula anterior és superior als 2.200.000 registres; aquesta xifra inclou forçosament molts duplicats, per això és poc indicativa. A la base de dades del CCUC on s'acumulen els registres de gairebé totes les biblioteques universitàries de la figura anterior –i d'on s'eliminen els duplicats–, a 2 de febrer de 1998 s'hi enregistraven un total d'1.355.038 registres bibliogràfics (Consorti de Biblioteques Universitàries de Catalunya, <<http://www.cbuc.es/wcatala/novetats/html>>, p. 1).¹³

12. El febrer de 1998 hi ha 16 catàlegs interconnectats; són els següents: Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, Universitat de Lleida, Universitat Rovira i Virgili, Universitat de Girona, Xarxa de Biblioteques Populares de la Diputació de Barcelona, Institut del Teatre, Institut Químic de Sarrià, Catàleg de fons antic de la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya, Biblioteca de Catalunya, CCUC, Xarxa de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i Fons d'Història Local.

13. A la *Memòria de gestió 1996* del CBUC s'hi pot trobar molta més informació sobre els registres existents a la base de dades: títols representats en el CCUC, col·leccions de revistes, registres de fons i d'exemplars, registres d'autoritats, registres duplicats eliminats, percentatges de registres per tipus de documents, per llengua dels documents, per nivell de la descripció, els índexs de creixement de la base de dades, etc.

A més de col·laborar en la formació de la base de dades del CCUC, les biblioteques catalanes –sobretot les universitàries– participen des de fa anys en altres catàlegs col·lectius. Les universitats de Barcelona, Girona, Lleida, Oberta de Catalunya, Politècnica de Catalunya, Pompeu Fabra i Rovira i Virgili aporten registres a la base de dades *Rebiun* –que inicialment partí d'una iniciativa catalana. A la base de dades de la Coordinadora de Documentació Biomèdica (CDB) hi participen la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Barcelona, la de Girona, la de Lleida i l'Institut Químic de Sarrià, de la Ramon Llull. Aquest Institut també coopera en l'elaboració de la base de dades CIRBIC del CSIC, i ESADE –també de la Ramon Llull– col·labora en la base de dades EBSLG (European Business Schools Librarians' Group). Dues biblioteques universitàries més, la de Girona i Lleida, són part respectivament de Mecano i C17. Per la seva banda, la Biblioteca de Catalunya col·labora en el Catàleg col·lectiu del patrimoni bibliogràfic de Catalunya <<http://www.gencat.es/bc/virtua2/catalan/>>, en el Catálogo colectivo del patrimonio bibliográfico español (<<http://www.mcu.es/ccpb/index.html>>) i en Novum regestum (ABINIA). Finalment, els registres de les biblioteques públiques provincials s'integren en el catàleg col·lectiu de les biblioteques públiques de l'estat (<<http://www.mcu.es/>>).

El fet que actualment es disposi de bases de dades en línia prou considerables, ja siguin locals o col·lectives, és la clau sobre la que es fonamenta la possibilitat de compartir recursos, des de l'accés en línia als registres mateixos, fins a la còpia d'aquests registres –tant en el procés de catalogació de materials actuals com en la catalogació retrospectiva. També facilita el préstec interbibliotecari.¹⁴

Pel que fa a la còpia de registres, hom constata que les biblioteques que formen part del CBUC la practiquen de manera habitual, i que es fa tant de registres bibliogràfics com d'autoritats. En aquest sentit són reveladores les xifres que recull la *Memòria de gestió 1996* del CBUC: un 57,92% de la catalogació feta per les institucions consorciades (52.053 registres) consistí en catalogació per còpia –és clar que, de moment encara es modifiquen molts dels registres copiats (un 67% del total de la còpia), i això minva el rendiment del procés. Aquest darrer any, es poden copiar des del CCUC registres en anglès de 1997 procedents de la Library of Congress i registres de la Biblioteca Nacional espanyola; això fa preveure un increment considerable de catalogació per còpia. Al marge del CBUC, les altres biblioteques usuàries de VTLS que tenen els seus catàlegs interconnectats poden copiar-se registres entre elles i del CCUC i així ho practiquen com es desprèn de la resposta al qüestionari. Els centres de la Universitat Ramon Llull –tant el que té VTLS com els dos que empen SABINI– no fan, de moment, catalogació per còpia.

A més a més de les fonts mencionades en el paràgraf anterior, les biblioteques enquestades copien registres d'altres fonts, com *Rebiun*, *Bibliofile*, la *Bibliografía española*, etc. Només la biblioteca de la Universitat de Barcelona accedeix a OCLC per a la còpia de registres.¹⁵

Les biblioteques de creació recent que ja van néixer amb els serveis automatitzats no han hagut de passar pel procés complex i costerut de la conversió retrospectiva dels seus catàlegs. En aquesta situació només hi ha les biblioteques de la UOC i de la UPF. De les biblioteques que tenen els seus catàlegs manuals ja totalment reconvertits, destaca, pel volum de les seves col·leccions i l'envergadura del procés, la biblioteca de la UAB, que dugué a terme la conversió entre 1990 i 1995. La reconversió es féu per biblioteques i de la major part se n'encarregà l'empresa SAZTEC –menys de la tercera part del catàleg fou objecte de reconversió local.

L'experiència de reconversió de la UPC fou diferent, ja que alguns dels seus centres disposaven de registres llegibles per ordinador. Així doncs, la reconversió dels catàlegs de cada biblioteca anà precedida d'una fase prèvia d'homogeneïtzació dels registres llegibles per ordinador existents, de detecció de duplicats i de creació d'una base de dades que aplegués els registres procedents de diferents bases de dades (MBUP, MDUP, CRUC). Acabada aquesta primer fase, s'encarregà a SAZTEC la gravació dels registres manuals, que fou supervisada pel personal mateix de la biblioteca i efectuada al llarg de l'any 1991 (Anglada, Pérez i Puertas, 1992; *Formatos bibliográficos*, 1992).

Les biblioteques de les universitats de Girona i Lleida han dirigit la conversió retrospectiva dels seus catàlegs de manera molt semblant. Les dues biblioteques tenen col·leccions de dimensions similars, i en els dos casos la conversió s'ha fet localment; a Girona es dugué a terme entre 1992 i 1996, i a Lleida, entre 1994 i 1997. La biblioteca de la Universitat Rovira i Virgili està finalitzant la reconversió local iniciada el 1993: dels vuit centres que la componen només resta per acabar la conversió de dos.

Pel que fa a les universitats privades, la Universitat de Vic ha completat pràcticament la conversió, que s'ha dut a terme entre 1996 i 1997, amb els serveis de l'empresa DOC6 i el personal del propi centre. Les biblioteques de la Universitat Ramon Llull presenten situacions diverses: Blanquerna ha acabat la conversió, que s'ha realitzat

14. Sobre el tema del préstec interbibliotecari i l'obtenció de documents a les biblioteques universitàries, que no s'ha pogut desenvolupar en aquest treball per manca d'espai, es troben força dades a *Anuario estadístico de las bibliotecas universitarias y científicas españolas: 1996*.

15. A l'Apèndix B s'hi anoten els usuaris catalans de First Search i del servei de préstec d'OCLC.

localment entre 1990 i 1994; ESADE la té en procés des de 1988 i té reconvertit el 75% dels llibres i el 100% de la col·lecció de revistes –si bé inicialment utilitzà els serveis d'OCLC, des de fa temps, el procés es fa localment–; l'IQS també ha optat per la conversió local i la té encara en procés (només es converteix el fons a partir de 1980).

Des de 1990 fins a finals de 1997, han estat 51 les biblioteques de la XBDB que han automatitzat el seus catàlegs íntegrament; tres biblioteques de les 64 restants estan en procés d'automatització. El Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona té l'objectiu a llarg termini d'automatitzar totes les biblioteques de la xarxa. La conversió s'ha fet localment i l'ha realitzada bàsicament personal dels serveis centrals. En el cas de la XBGC, si bé l'automatització amb el sistema actual és incipient, a hores d'ara el seu catàleg col·lectiu ja inclou el 87% del fons global de les biblioteques –xifra que ha estat possible gràcies a la migració de registres des de l'antic SICAB–; la reconversió, quan ha estat necessària, s'ha fet localment. De les biblioteques provincials només s'han obtingut dades de la de Lleida que, a hores d'ara, té el 50% dels darrers anys reconvertits; la conversió també s'ha fet localment amb l'ajuda de registres provinents de la Biblioteca Pública de Tarragona i de la central tècnica de Lleida.

Finalment, el procés de conversió de la Biblioteca de Catalunya representa una experiència totalment nova en relació a la de les altres biblioteques que han afrontat aquesta tasca. Amb el patrocini de Telefònica, la Biblioteca ha posat en marxa el projecte Biblos que té l'objectiu de reconvertir tots els catàlegs manuals existents. De la realització del projecte se'n fa càrrec l'empresa VTLS, i la primera fase, que consisteix en l'escaneig de fitxes i creació d'índexs s'ha acabat a començaments de 1998 (Biblioteca de Catalunya, *BIBLOS*, 1997).

Si a hores d'ara les biblioteques participen en catàlegs col·lectius es gràcies al fet que s'han uniformitzat els procediments i les normes que regeixen l'elaboració de registres bibliogràfics. Gairebé totes les biblioteques que han contestat el qüestionari coincideixen en l'ús del format bibliogràfic CATMARC i de l'adaptació del format USMARC d'autoritats feta pels usuaris de VTLS. Només Blanquerna i ESADE de la URL manifesten emprar els formats IBERMARC bibliogràfic i d'autoritats; els centres UNED de Catalunya també prendran aquesta opció quan posin en marxa el seu projecte d'automatització. El consens és total en l'aplicació de les *Regles angloamericanes de catalogació* per a l'establiment dels punts d'accés i dels textos *ISBD* per a la descripció bibliogràfica.

En l'apartat de l'anàlisi de matèries ja no hi ha tanta uniformitat. Es pot dir que la *Llista d'encapçalaments de matèria en català*, ed. prel. actualitzada (Barcelona: ICB, 1991) és el punt de partida de moltes biblioteques, la qual cosa cosa faria recomanable una edició ampliada i posada al dia d'aquesta eina. Ara bé, les universitàries la complementen en alguns casos amb la traducció, a mesura que es necessiten, dels encapçalaments dels *Library of Congress subject headings*; en altres casos, usen exclusivament la llista americana (UAB, UGI, UPF). Les biblioteques de la UB i de la UNED empen cada una el seu tesaurus propi. Finalment, les biblioteques públiques de l'Estat, que elaboren els punts d'accés de matèria en català i castellà, empen, a més a més, la *Lista de encabezamientos de materia* (Madrid: Ministerio de Cultura, 1994). En l'apartat de classificacions, la *CDU* és l'esquema més utilitzat, però no hi massa coincidències en les versions i edicions seguides. S'aparten d'aquesta classificació, la biblioteca de la UPF (amb la *Library of Congress Classification*), la d'ESADE (que segueix una classificació local) i la de la UB que no fa servir cap esquema de classificació i són els centres concrets que assignen codis topogràfics als exemplars de la col·lecció (ara bé, en molts centres aquests topogràfics parteixen de l'esquema de la classificació decimal). Només la XBDB i un dels centres de Blanquerna de la URL utilitzen l'adaptació catalana de la *CDU*.

Llevat de Micro-VTLS de la Universitat de Vic, tots els altres sistemes d'automatització de les biblioteques enquestades ofereixen algun tipus de control d'autoritats. Ara bé, malgrat la capacitat dels sistemes respectius, no pas totes les biblioteques omplen de contingut els registres d'autoritats o no ho fan en tots els casos. Per exemple, és més habitual la confecció de registres d'autoritats de noms i matèries que la de títols –potser perquè el sistema majoritari té algunes deficiències pel que fa al control d'autoritats.

4. Biblioteques i Internet

És a l'àmbit d'Internet on darrerament es produeixen més innovacions en els serveis que ofereixen les biblioteques. Recentment s'han publicat dos treballs que analitzen els diversos aspectes dels Webs de les biblioteques universitàries de Catalunya (Argudo i Núñez, 1997; Térmens, 1997) i un tercer que presenta les possibilitats de l'ús d'Internet a les biblioteques públiques (García i Terrones, 1997). Tant d'aquests articles, com de les dades recollides a l'enquesta es dedueix que la situació és ben diferent a les biblioteques universitàries i a les públiques. Mentre que a les primeres l'ús d'Internet és un fet habitual des de fa temps, a les públiques l'accés a aquesta xarxa tot just s'està iniciant tímidament. La taula següent recull de manera sumària informació sobre l'accés a Internet. Cal destacar que 22 de les 24 biblioteques de la XBGC que ofereixen el servei són de la província de Girona i el presten amb el suport de la Diputació.

Biblioteca	Limitacions d'accés	Tarifes	Terminals Internet
BC	Protocol	Servei gratuït	3
UAB	Sense limitacions	Servei gratuït	24 (1996)
UB	Sense limitacions	Servei gratuït	-
UDL	Limitacions de temps	Servei gratuït	8
UGI	Limitacions de temps	Servei gratuït	15
UOC	Sense limitacions	Servei gratuït	(terminals dels alumnes)
UPC	Limitacions de temps	Servei gratuït	-
UPF	Sense limitacions	Servei gratuït	35 sessions simultànies
URL	Sense limitacions	Servei gratuït	-
URV		Servei gratuït	-
UVIC	Limitacions de temps	Servei gratuït	1
XBGC	Limitacions de temps	400 ptes./h	24 terminals en 24 bibl.

Figura 3. Biblioteques amb accés a Internet

El quadre que ve a continuació és un resum dels tipus de serveis més habituals que les biblioteques presten a través d'Internet. Tots els centres que hi figuren tenen pàgines amb informació sobre la biblioteca mateixa, llevat de la XBGC que només la té en projecte.

Biblioteca	Guia de recursos	Accés al catàleg	BdD amb <i>password</i>	Revistes electròniques amb <i>password</i>
BC	Sí	Web	No	No
UAB	Sí	Telnet; Web	Sí	Sí
UB	Sí	Telnet; Web	Sí	Sí
UDL	No	Telnet	No	No
UGI	Sí	Telnet; Web	Sí	Sí
UOC	Sí	Telnet; Web	Sí	Sí
UPC	Sí	Telnet	No	No
UPF	Sí	Telnet; Web	No	No
URL	Sí	Telnet (IQS)	No	No
URV	Sí	Telnet; Web	No	No
UVIC	Sí	No	No	No
XBDB	No	Telnet; Web	No	No
XBGC	No	Web	No	No

Figura 4. Serveis oferts a través d'Internet

5. Accés a bases de dades en CD-ROM i en línia a través d'IBERPAC o de la Xarxa Telefònica Bàsica

Pel que fa a l'accés a bases de dades, excloses les d'Internet, destaca el fet que les xarxes de biblioteques públiques continuen sense oferir cap servei de teledocumentació ni disposen de bases de dades en CD-ROM per a ús dels seus usuaris. Per un costat, potser cal destacar que el mercat espanyol no té massa oferta de bases de dades destinades al gran públic; per un altre, aquesta mancança també pot ser indicativa del fet que les biblioteques públiques encara no han afrontat amb fermesa la seva funció de centres d'informació.

En el capítol de l'accés a les bases de dades en línia a través d'IBERPAC i de la xarxa telefònica bàsica, les biblioteques universitàries històriques –la UAB, la UB, i la UPC– ofereixen aquest servei. La Biblioteca de Catalunya no dona aquesta prestació i de les universitats de creació recent, només la dona la UPF amb un oferta considerable de distribuïdors i bases de dades. També cal destacar que alguns centres de l'actual URL –com l'IQS i ESADE– van ser pioners en oferir serveis de teledocumentació. Tanmateix, aquest tipus d'accés està en recessió: per un costat, moltes bases de dades són disponibles també en CD-ROM; per un altre, en els darrers temps molts productors i distribuïdors de bases de dades ofereixen els seus productes i serveis a Internet. A l'apartat anterior s'ha fet esment de les biblioteques que tenen accés a bases de dades amb *password* a través d'Internet; en la taula que ve a continuació es detallen dades relatives a bases de dades en CD-ROM:

Biblioteca	BdD en lectors monusuari	BdD en xarxa	Total BdD	Terminals consulta CD-ROM
BC	15	35	50	6
UAB	85	22	107	77
UB	Sí	Sí	170	82
UDL	Sí	Sí	49	20
UGI	Sí	Sí	37	46
UPC	Sí	Sí	–	38
UPF	Sí	Sí	260	101
URL	Sí	Sí	14 (Blanquerna) 20 (ESADE)	38 (URL)
URV	Sí	Sí	25	18
UVIC	No	Sí	5	2

Figura 5. Bases de dades en CD-ROM

6. Formació d'usuaris i del personal

Tradicionalment les biblioteques catalanes no han prestat massa atenció a la formació del seu públic; tanmateix, en els darrers temps és palès que s'ha iniciat una línia d'actuació en aquest sentit. Les raons d'aquest canvi d'actitud rau en un coneixement més aprofundit d'altres entorns bibliotecaris on la formació ha estat des de fa temps una constant, en la voluntat de donar a conèixer la biblioteca, els seus recursos i serveis, i també en la complexitat que han adquirit els serveis bibliotecaris moderns sobretot arran de la integració de les tecnologies en el fer quotidià de les biblioteques. És obvi que, per exemple, el catàleg automatitzat presenta més dificultats que el catàleg manual –almenys n'hi ha molts més models, cadascun amb les seves peculiaritats de consulta–, per a un cert tipus de lector, consultar una base de dades en CD-ROM també pot ser més difícil que accedir a la mateixa informació en un suport tradicional. Els recursos s'han multiplicat i han canviat les formes de consulta. Tot aquest cúmul de circumstàncies ha empès darrerament les biblioteques, sobretot les universitàries, a ençar programes organitzats de formació d'usuaris.¹⁶

Totes les biblioteques universitàries –llevat de la UNED– tenen programes de formació d'usuaris. S'empen

16. En les 5es Jornades Catalanes de Documentació, M. Baró i T. Mañà presentaren una comunicació sobre formació d'usuaris que analitzava breument el tema en l'entorn de la biblioteca universitària (Baró, Mañà, 1995: 294-295). Espinós, Sort (1995) presenten el programa de formació d'usuaris de la biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra.

tant els mètodes directes com els indirectes –fullets, guies, pantalles d'ajuda, etc. En tots els casos es fa formació sobre els aspectes generals del servei, però només les biblioteques de la UAB, l'UGI, la UOC i la UPC organitzen sessions de formació sobre recursos específics (per exemple, consulta de bases de dades concretes, etc.). El quadre següent resumeix les dades recollides per l'enquesta:

Bibl.	Sessions generals	Sessions especif.	Total usuaris
UAB	163	166	2.557
UGI	10	15	-
UOC	98	44	2.085
UPC	119	0	3.087

Bibl.	Sessions generals	Sessions especif.	Total usuaris
UPF	159	202	2.382
URL	65	40	1.627
URV	-	0	1.532
UVIC	4	0	150

Figura 6. Formació d'usuaris

De la Biblioteca de la Universitat de Barcelona no disposem de dades sobre l'organització de sessions de formació; tanmateix, aquest darrer curs acadèmic, s'han posat en marxa cursos de formació d'usuaris sobre fonts d'informació especialitzada, a càrrec de personal de la biblioteca, que tenen assignats crèdits de lliure elecció.

Les xarxes de biblioteques públiques informen que realitzen activitats directes i indirectes de formació d'usuaris, però no donen dades concretes sobre nombre de sessions i participants. S'entén que aquesta formació és de tipus general i va adreçada sobretot a grups escolars.

Paral·lelament al desenvolupament de programes per a la formació dels usuaris, els responsables de la gestió dels centres s'han preocupat d'organitzar i fomentar la formació continuada del personal bibliotecari. Resumir totes les dades recollides seria massa extens, però s'observen determinades tendències. A part dels cursos de contingut pròpiament biblioteconòmic –els més nombrosos–, en destaquen de tres altres tipus: uns estan encaminats al coneixement del propi sistema d'automatització; uns altres, freqüents en les biblioteques que s'inicien en l'ús d'Internet, són sobre els recursos i organització de la xarxa mateixa; finalment, també sovintegen cursos de paquets d'ofimàtica (Windows, Excel, Word, etc.). La Coordinadora Interuniversitària de Formació (CIF) organitzà el 1996 una sèrie de cursos destinats al personal bibliotecari de les universitats; se n'encarregaren especialistes estrangers i versaren tant sobre aspectes nous de la professió –per exemple, el tractament dels recursos electrònics– com sobre temes més tradicionals –desenvolupament de la col·lecció, tractament de material cartogràfic, literatura grisa, etc.

Conclusions

Els responsables de les biblioteques enquestades han ressaltat molt més els aspectes positius i els beneficis obtinguts de l'automatització que els negatius. Els comentaris desfavorables han estat mínims, i s'han limitat a esmentar els costos de l'automatització i les incidències tècniques derivades de les instal·lacions informàtiques i les comunicacions. Pel costat positiu, les opinions favorables i els punts assenyalats com a més destacables conformen una llista extensa que pot resumir-se en uns punts essencials: l'automatització facilita l'accés i la difusió de la informació i la comunicació entre persones i centres; també afavoreix la millora de la qualitat dels serveis i dels processos bibliotecaris (més rapidesa i eficàcia); proporciona la possibilitat de conèixer més bé el propi entorn amb la producció automàtica i periòdica d'informes estadístics que són una base per a l'avaluació del sistema; finalment, la mateixa biblioteca actual no seria possible sense aquesta tecnologia que a hores d'ara ha de ser-li consubstancial.

Al llarg del treball s'ha vist que les biblioteques catalanes han fet esforços importants per posar-se al dia. El panorama bibliotecari dels darrers anys en el camp de la tecnologia mostra avenços dignes de tenir en compte. Ara bé, a mesura que s'assoleixen els objectius fixats apareixen noves necessitats. El ritme marcat per l'evolució de les tecnologies és cada vegada més ràpid i exigeix un esforç continuat per part de les institucions tant pel que fa als recursos necessaris per mantenir-les al dia com pel que fa a la formació dels professionals. Les biblioteques planifiquen continuadament projectes que millorin els seus serveis: augment dels recursos i serveis que s'ofereixen a través d'Internet; millora de l'equipament informàtic –més punts de servei, etc.–; desenvolupament d'intranets; formació de col·leccions digitals; etc. En el cas de les biblioteques públiques destaquen els seus projectes per proporcionar accés a Internet i a la consulta de CD-ROMs.

A part dels projectes individuals, cal fer esment també dels projectes cooperatius que les biblioteques han planejat per als propers anys. És cert que la cooperació entre biblioteques té una història molt més llarga que l'automatització, però també és cert que aquella s'ha vist estimulada i incrementada amb l'ús de la tecnologia. En el cas de Catalunya, llevat de casos esporàdics, es pot dir que cooperació i automatització van molt unides. Els projectes de cooperació que les biblioteques enquestades tenen previstos per al futur immediat són principalment de tres tipus: la participació en catàlegs col·lectius; els projectes a desenvolupar en el marc del CBUC, i alguns projectes europeus.

Ja s'ha vist que la participació de les biblioteques universitàries i de la Biblioteca de Catalunya en catàlegs col·lectius era molt més remarcable que fa uns quants anys; a tenor dels plans per al futur immediat, es pot deduir que aquest tipus de col·laboració continuarà incrementant-se. Pel que fa a la cooperació en el marc del CBUC, fins ara s'ha centrat sobretot en l'elaboració i l'accés al catàleg col·lectiu (CCUC) i al préstec interbibliotecari. De cara al futur, el CBUC té planejat estendre la cooperació a altres àmbits que passen, per citar-ne alguns, per l'adquisició conjunta de materials, l'accés consorciat a bases de dades, i la contractació externa de serveis. En aquest punt cal dir que la predominança d'un sistema concret potser ha facilitat una cooperació que era necessària, però que igualment s'hauria pogut produir –com ha passat en altres països– si no hi hagués hagut tanta uniformitat; per això, és urgent que a curt termini es puguin incorporar al CBUC i al catàleg col·lectiu biblioteques que tenen sistemes altres que VTLIS.

Finalment, la cooperació en projectes europeus, que fou iniciada per la Universitat Autònoma de Barcelona a inicis dels anys noranta, s'ha anat incrementant de mica en mica. La UAB continua tenint una posició destacada en aquest punt amb cinc projectes en marxa. Per la seva banda, la UOC ha encetat amb decisió aquesta via de cooperació internacional; també ho fa la XBDB amb dos projectes.

Com s'ha dit al començament, aquest treball s'ha centrat en uns àmbits bibliotecaris concrets –les biblioteques universitàries, les grans xarxes de biblioteques públiques i la biblioteca nacional. Queda tota una àrea que amb prou feines s'ha perfilat –la de les biblioteques i altres centres d'informació especialitzats. Caldria treballar més aquest camp a fi de tenir una panoràmica més global. Així mateix, donada la transformació constant de les tecnologies i el seu impacte en l'entorn bibliotecari, també seria desitjable que es fessin amb una certa freqüència estats de la qüestió per tal de conèixer-ne l'evolució.

Bibliografia

- AGRAMUNT, Pepa; *et al.* (1990). «Aladí o la informatització d'una xarxa de biblioteques: descripció i pautes per a la selecció d'un sistema informàtic». *Item*. Núm. 6-7, (gen.-des.), p. 9-36.
- AMAT, Lluïsa; SERRA, Gemma. (1991). «La CDB: un projecte de coordinació de les biblioteques biomèdiques de Catalunya». *Item*. Núm. 9 (jul.-des.), p. 68-75.
- ANGLADA, Lluís. (1995). «Cooperació bibliotecària a Espanya», *Item*. Núm. 16 (gen.-juny), p. 51-68.
- ANGLADA, Lluís. (1988). *El format MARC i l'intercanvi d'informació bibliogràfica a Catalunya*. Barcelona: Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació.
- ANGLADA, Lluís; CORTADA, Jordi; FARRÉ, Joan-Baptista. (1990). «Procés de selecció d'un sistema per a l'automatització de les biblioteques de la Universitat Politècnica de Catalunya». *Item*. Núm. 6-7 (gen.-des.), p. 43-53.
- ANGLADA, Lluís; MIRALPEIX, Concepció. (1988). «The exchange of bibliographic records in Catalonia and the CATMARC format», *International cataloguing and bibliographic control*. Vol. 17, N° 4 (Oct./Dec.), p. 57-58.
- ANGLADA, Lluís; PÉREZ Adoració; PUERTAS, Miquel. (1992). «La conversión retrospectiva en la Universitat Politècnica de Catalunya». *Boletín de la Asociación Española de Archiveros, Bibliotecarios, Museólogos y Documentalistas*, Vol. 42, N° 2 (abr.-jun.), p. 77-94.
- Anuario estadístico de las bibliotecas universitarias y científicas españolas: 1996*. (1997). Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Biblioteques. (REBIUN documentos de trabajo).
- ARGUDO, Sílvia; NÚÑEZ, Lluïsa. (1997). «Les biblioteques universitàries catalanes a la Web». *Item*. Núm. 20 (gen.-juny), p. 6-22.
- L'automatització dels sistemes bibliotecaris i documentals de Catalunya: situació actual*. (1986). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya.

- BARÓ, Mònica; MAÑÀ, Teresa. (1995). «La formació dels usuaris de la informació: una eina per a la millora de la qualitat educativa». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (5es: 1995: Barcelona). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya: SOCADI, p. 291-297.
- Biblioteca de Catalunya. *BIBLOS: conversió retrospectiva dels catàlegs manuals* [en línia]. [Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1997?] <<http://www.gencat.es/bc/fgat-ind.htm>> [Consulta: 14-2-1998].
- «Bibliotecas públicas del Estado. Ampliación y actualización de los catálogos de las BPE en Internet». (1997). *Correo bibliotecario*. N° 20 (dic.), p. 5-6.
- Bibliotecas públicas del Estado: estudio estadístico: año 1996: anexo MIOR*. (1996). Madrid: Ministerio de Educación y Cultura, Dirección General del Libro, Archivos y Bibliotecas.
- BOADA, Albert. (1997). «Els projectes del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (6es: 1997: Barcelona). Barcelona: SOCADI: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, p. 205-212. També disponible a: <<http://www.cbuc.es/articulos/articulos3.html>>.
- BUSQUETS, Daniel. (1992). «Automatització de biblioteques: estat de la qüestió a Catalunya». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (4es: 1992: Barcelona). Barcelona: SOCADI: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, p. 169-203.
- Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya. *Catàleg col·lectiu de les universitats de Catalunya* [en línia]. [Barcelona]: CBUC, última modificació 3-2-1998. <<http://www.cbuc.es/wcata/cccuc.html>> [Consulta: 12-2-1998]. La consulta del catàleg es fa des de l'adreça següent: <<http://www.cbuc.es/cccuc/>>.
- Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya. *Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya* [en línia]. [Barcelona]: CBUC, última modificació: 11-6-97. <<http://www.cbuc.es/wcata/incbuc.html>> [Consulta: 14-2-1998].
- Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya. *Memòria de gestió 1996* [en línia]. [Barcelona]: CBUC, última modificació: 11/06/97. <<http://www.cbuc.es/wcata/memoria.html>> [Consulta: 14-2-1998].
- CUENCA LEÓN, S. ; MALO DE MOLINA, T.; MONTALVO, M. (1994). «La conversión retrospectiva en las bibliotecas del CSIC». *Revista española de documentación científica*. Vol. 17, N° 1 (ene.-marzo), p. 42-69.
- DILMÉ, M. Dolors; GALLART, Núria. «Catalan university libraries». *Item*. Special issue IFLA'93 (August 1993), p. 41-65.
- ESPINÓS, Montserrat; MESTRE, Mercè; TORT, Marta. (1995). «El catàleg col·lectiu de les universitats de Catalunya». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (5es: 1995: Barcelona). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya: SOCADI, p. 507-517.
- ESPINÓS, Montserrat; MESTRE, Mercè; TORT, Marta. (1995). «La creació del catàleg col·lectiu de les universitats catalanes: els treballs tècnics preparatoris». *Item*. Núm. 17 (jul.-des.), p. 38-58.
- ESPINÓS, Montserrat; SORT, Josep. (1995). «La dimensió educativa de la Biblioteca de la UPF: el pla de sessions de formació d'usuaris». *Item*. Núm. 17 (jul.-des.), p. 6-17.
- ESTIVILL, Assumpció. «Automation of university libraries in Spain: a status report». (1992). En: *Telephassa Seminar on Innovative Information Services and Information Handling* (1991), [Tilburg]: Tilburg University Library, p. 91-122.
- Formatos bibliográficos, su compatibilidad y conversión: casos de usuarios de sistemas automatizados de bibliotecas: jornada de la SOCADI con la colaboración de OCLC Europe, Barcelona, 23 de abril de 1991*. (1992). Barcelona: SOCADI.
- GALLART, Núria; DILMÉ, M. Dolors. (1991). «Les biblioteques universitàries catalanes». *Item*. Núm. 9 (jul.-des.), p. 11-35.
- GARCÍA, Ramon; TERRONES, M. Àngels. (1997). «Internet a les biblioteques públiques: l'espai sense territoris». *Item*. Núm. 20 (gen.-juny), p. 23-35.
- KEEFER, Alice; JIMÉNEZ, Miguel. (1992). «Library automation in Spain: an overview», *Program*. Vol. 20, n. 3 (July), p. 225-237.

- MOSCOSO, Purificación; RÍOS, Yolanda. (1992). *El estado de las nuevas tecnologías de la información en las bibliotecas y su impacto sobre el funcionamiento bibliotecario: puesta al día : LIB-2/13-update (Spain)*. Madrid: FESABID.
- MOSCOSO, Purificación; RÍOS, Yolanda. (1991). «Uso de sistemas automatizados en las bibliotecas universitarias españolas», *Revista española de documentación científica*. Vol. 14, Nº 3, p. 326-339.
- OLIVA, Lourdes; et al. (1997). «El catàleg col·lectiu de les universitats de Catalunya (CCUC): un nou entorn de cooperació catalogràfica». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (6es: 1997: Barcelona). Barcelona: SOCA-DI: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, p. 609-623.
- OPACs: casos de usuarios de sistemas automatizados de bibliotecas: jornada de la SOCA-DI con la colaboración de DOC6, Asesores en Técnicas de Documentación, Barcelona, 25 de noviembre de 1991. (1992). Barcelona: SOCA-DI.
- ORÓ ALTISENT, Assumpció. (1997). «L'estat actual de les biblioteques del CSIC a Catalunya: objectius aconseguits i mancances». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (6es: 1997: Barcelona). Barcelona: SOCA-DI: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, p. 625-632.
- PONSATI, Agnès. (1991). «Les biblioteques del CSIC: una xarxa nacional informatitzada». *Item*. Núm. 8 (gen.-juny), p. 31-42.
- PONSATI, Agnès. (1995). «La xarxa de biblioteques del CSIC: 10 anys informatitzant». *Item*. Núm. 17 (jul.-des.), p. 16-37.
- TÉRMENS i GRAELLS, Miquel. (1997). «Les Webs de les biblioteques de Catalunya: estructura interna i enllaços». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (6es: 1997: Barcelona). Barcelona: SOCA-DI: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, p. 507-517.
- TORT, Marta. (1997). «La cooperació bibliotecària, factor clau en la transició cap a una societat digital: el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya». En: *Jornades Catalanes de Documentació* (6es: 1997: Barcelona). Barcelona: SOCA-DI: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, p. 657-668. També disponible a: <<http://www.cbuc.es/articulos/articulos5.html>>.
- UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. Servei de Biblioteques. (1997). *Memòria 1996*. Bellaterra: UAB.

Apèndix A: Sigles i URLs de les biblioteques enquestades

BC Biblioteca de Catalunya < http://www.gencat.es/bc/ >	UPF Universitat Pompeu Fabra < http://www.upf.es/bib/ >
UAB Universitat Autònoma de Barcelona < http://www.bib.uab.es >	URL Universitat Ramon Llull < http://www.url.es/ >
UB Universitat de Barcelona < http://www.ub.es/bub/pub.htm >	URV Universitat Rovira i Virgili < http://www.urv.es/sgeneral/biblioteca/index.html >
UDL Universitat de Lleida < http://www.bib.udl.es >	UVIC Universitat de Vic < http://www.euv.upc.es/euv/euv.html >
UGI Universitat de Girona < http://biblioteca.udg.es >	XBDB Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona < http://www.diba.es/#biblio >
UNED Universidad Nacional de Educación a Distancia (centres a Catalunya)	XBGC Xarxa de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya
UOC Universitat Oberta de Catalunya < http://biblio.uoc.es/ >	BPG Biblioteca Pública de Girona
UPC Universitat Politècnica de Catalunya < http://escher.upc.es >	BPL Biblioteca Pública de Lleida
	BPT Biblioteca Pública de Tarragona

Apèndix B: Usuaris de sistemes d'automatització de biblioteques

Els usuaris dels sistemes següents –llevat de VTLS– han estat proporcionats per les empreses i persones següents: DOC6 (distribuïdor de Data Trek, Micro-VTLS i TinLib); NexTreT (distribuïdor de Manegadoc); Baratz (productor i distribuïdor d'Absys); SABINI; Assumpció Oró (bibliotecària del Consell Superior d'Investigacions Científiques (Barcelona) i Alice Keefer (representant d'OCLC a Espanya).

VTLS

Biblioteca de Catalunya
Centre d'Estudis i Recursos Culturals
(Barcelona)
Generalitat de Catalunya.
Consell Consultiu
Generalitat de Catalunya.
Departament de Medi Ambient
Generalitat de Catalunya.
Xarxa de Biblioteques
Institut Cartogràfic de Catalunya (Barcelona)
Institut del Teatre (Barcelona)
Institut Químic de Sarrià (Universitat Ramon Llull).
Biblioteca

Museu Nacional d'Art de Catalunya (Barcelona)
Parlament de Catalunya (Barcelona)
Universitat Autònoma de Catalunya. Biblioteca
Universitat de Barcelona. Biblioteca
Universitat de Girona. Biblioteca
Universitat de Lleida. Biblioteca
Universitat Oberta de Catalunya. Biblioteca
Universitat Politècnica de Catalunya. Biblioteca
Universitat Pompeu Fabra. Biblioteca
Universitat Ramon Llull. Biblioteca
Universitat Rovira i Virgili. Biblioteca
Xarxa de Biblioteques Populars
(Diputació de Barcelona)

DATA TREK

Ajuntament de Barcelona. Biblioteca General
Andersen Consulting (Barcelona)
Arthur Andersen (Barcelona)
Biblioteca Municipal de Lloret de Mar
«La Caixa». Gabinet d'Estudis Tècnics (Barcelona)
Centre de Documentació Mèdica (Barcelona)
Col·legi de Farmacèutics de Barcelona
Col·legi Oficial de Graduats Socials de Barcelona
Consorti de la Zona Franca (Barcelona)
Diputació de Barcelona.
Àrea de Desenvolupament Rural
Diputació de Barcelona. Biblioteca General Administrativa
Diputació de Barcelona. Servei de Medi Ambient
Escola d'Administració Pública de Catalunya (Barcelona)
Escola Universitària d'Infermeria Sant Joan de Déu (Barcelona)
Extensió de Batxillerat Sallent
Foment del Treball Nacional (Barcelona)
Fundació Antoni Tàpies (Barcelona)
Fundació Catalana per a la Síndrome de Down (Barcelona)
Fundació Universitària del Bages (Manresa)
Gas Natural (Barcelona)

Generalitat de Catalunya. Biblioteca d'Esports
Generalitat de Catalunya. Junta de Residus
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (Barcelona)
Hospital de Sant Joan de Déu. Serveis de Salut Mental
(Sant Boi de Llobregat)
Institut Cartogràfic de Catalunya (Barcelona)
(usuària de VTLS a partir de 1998)
Institut d'Estudis Nordamericans (Barcelona)
Institut de Formació Professional Lacetània (Manresa)
Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya (Barcelona)
Laboratori Cusi (El Masnou)
Laboratori Uriach (Barcelona)
Llibreria de la Diputació.
Centre de Documentació B.O.P. (Barcelona)
Museu de l'Aigua (Igualada)
Museu de Zoologia (Barcelona)
Museu Tèxtil (Terrassa)
Perifèria. Centre de Recursos per la Pau
Societat General d'Aigües de Barcelona
Syntex Latino (Barcelona)
Tribunal Superior de Justícia de Catalunya

Manegadoc

«La Caixa». Centre de Documentació
(Barcelona i Mallorca)
«La Caixa». Fons d'Art
Caixa Laietana (Argenton)
Caixa Laietana (Mataró)
Col·legi d'Advocats de Barcelona
Col·legi d'Odontòlegs i Estomatòlegs de Catalunya
Foment de les Arts Decoratives
Fundació EMÍ (Barcelona)

Fundació Josep Comaposada (Barcelona)
Fundació Joan Miró (Barcelona)
Fundació «La Caixa». Mediateca (Barcelona)
Generalitat de Catalunya.
Delegació del Departament de Justícia (Girona)
Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona (Barcelona)
Institut d'Estudis Turístics de Girona
Museu d'Art Contemporani de Barcelona
Sindicatura de Comptes de Catalunya

Micro-VTLS

Associació de Mestres Rosa Sensat
Caixa de Sabadell. Biblioteca
Col·legi d'Advocats de Terrassa
Escola d'Enginyeria Tècnica Industrial
Escola Superior d'Agricultura (Barcelona)
Escola Thau

Fundació Tàpies
Museu Arqueològic (Barcelona)
Museu de la Ciència i la Tècnica
Museu Marítim (Barcelona)
Universitat de Vic. Biblioteca

TINLIB

Arxiu Històric de Sabadell
Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (Barcelona)
Biblioteca Pública Episcopal del Seminari (Barcelona)
Biblioteca Tarradellas (Barcelona)
Centre Excursionista de Catalunya (Barcelona)

Germans de les Escoles Cristianes (Barcelona)
Monestir de Poblet
Nestlé (Espígues)
Reial Acadèmia de Ciències i Arts (Barcelona)
Seminari Diocesà de Girona

ABSYS

Arxiu Històric Municipal (Barcelona)
Biblioteca Pública de Girona
Biblioteca Pública de Lleida
Biblioteca Pública de Tarragona

Conservatori Superior de Música de Barcelona
Institut Municipal d'Educació (Barcelona)
Winterthur (Barcelona)

SABINI

Blanquerna (Universitat Ramon Llull)
Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona
Clínica Barraquer
ESADE

Escola de Policia de Catalunya (Mollet del Vallès)
Fundació Pere Tarrés
ICESB (Barcelona)

ALEPH

Consell Superior d'Investigacions Científiques
Institut d'Estudis Ilerdencs

Laboratoris del Dr. Esteve

OCLC-Usuaris catalans de FirstSearch

Ajuntament de Barcelona. Biblioteca
Ajuntament de Barcelona.
Direcció de Serveis d'Iniciatives i Vigilància Ambiental
Associació d'Enginyers de Catalunya
Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes
Tècnics de Catalunya. Centre de Documentació

Grupo Farmacéutico Almirall
Universitat de Barcelona. Servei de Biblioteques
Universitat de Girona. Biblioteca
Universitat Pompeu Fabra. Institut d'Educació Contínua
Universitat Rovira i Virgili. Biblioteca

OCLC-Usuaris catalans del servei de préstec interbibliotecari

Ajuntament de Barcelona. Biblioteca
Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Biblioteques
Universitat de Barcelona. Servei de Biblioteques
Universitat de Girona. Biblioteca

Universitat Politècnica de Catalunya. Biblioteca
Universitat Pompeu Fabra. Biblioteca
Universitat Rovira i Virgili. Biblioteca

Microlsis

Abadia de Montserrat. Biblioteca
Agència Catalana de Tecnologia Turística (Barcelona)
Arxiu d'Etnografia de Catalunya (Barcelona)
Arxiu Municipal de Palafrugell
Arxiu Municipal de Sant Cugat del Vallès
Autoritat Portuària de Barcelona
Biblioteca Episcopal (Vic)
CEIP Pau Vila (Granollers)
Centre d'Estudis de l'Hospitalet (L'Hospitalet de Llobregat)
Centre d'Estudis i Recerca Sindical. Biblioteca (Barcelona)
Centre de Recerca Duoda (Barcelona)
Centre Unesco de Catalunya. Biblioteca (Barcelona)
CESNID (Santa Coloma de Gramenet)
Col·legi Maristes Montserrat (Lleida)
Col·legi Oficial de Periodistes de Catalunya (Barcelona)
Complex Educatiu de Tarragona I.F.P. Pere Martell. Biblioteca (Tarragona)
Consorti de la Zona Franca de Barcelona
Convergència Democràtica de Catalunya
Departament de Sanitat i Seguretat Social. Biblioteca
Departament de Treball. Biblioteca
Diputació de Barcelona. Organisme Autònom Local de Gestió Tributària
Diputació de Barcelona. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local
Direcció Provincial INEM (Barcelona)
Eina, Escola de Disseny i Art (Barcelona)
Escola Bonanova 2 FP. Branca sanitària (IMAS) (Barcelona)
Escola Proa (Barcelona)
Fundació Barcelona Centre de Disseny (Barcelona)
Fundació Centre del Vidre de Barcelona. Biblioteca
Fundació Cipriano García. Arxiu Històric de la CONG (Barcelona)
Fundació Cultural Textil «Radium» (Barcelona)

Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia (Barcelona)
Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida
Fundació Rinaldi-Escola Universitària Salesiana de Sarrià
Fundació Rubió Tudurí-Andromaco (Maó)
IDAC (Informació i Documentació Alzheimer Catalunya) (Barcelona)
Institut Català d'Energia (ICAEN) (Barcelona)
Institut Català per al Desenvolupament del Transport
Institut per a la Promoció Social i de la Salut. Fons de Documentació (Barcelona)
Institut Nacional de la Seguridad Social (Barcelona)
LGAJ (Laboratori General d'Assaig i Investigació) (Bellaterra)
Mans Unides Barcelona
Museu de Badalona. Arxiu Històric Ciutat de Badalona.
Departament d'Història
REDINET Catalunya (Universitat de Barcelona. Divisió V)
Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi (Barcelona)
Reial Acadèmia de Bones Lletres (Barcelona)
TERMCAT, Centre de Terminologia (Barcelona)
THR Asesores en Turismo, Hotelería y Recreación S.A. (Barcelona)
Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca de Traducció i d'Interpretació (Bellaterra)
Universitat Autònoma de Barcelona
Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport (CEOiE) (Bellaterra)
Universitat Autònoma de Barcelona.
Servei d'Informació Bibliogràfica de Llengua i Literatura Catalanes (Bellaterra)
Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Documentació d'Història Local de Catalunya (Bellaterra)